

Neteisminis vartojimo ginčų ir ginčų nagrinėjimas Komisijoje. Teorija ir praktika

Povilas Kazlauskas

Teisės skyriaus vyr. specialistas

2014-03-05

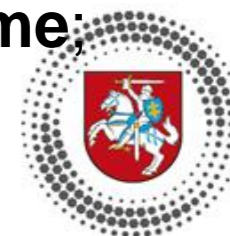
Neteisminis vartojimo ginčų ir ginčų nagrinėjimas Komisijoje. Teorija ir praktika

- **Teorinė analizė – taikomų ginčų sprendimo būdų teisinės – teorinės prielaidos ir požymiai;**
- **Procedūrinė analizė – apžvelgiama skundo ir ginčo nagrinėjimo, taikinamojo tarpininkavimo procedūra;**
- **Praktinė analizė – pateikiama institucijos formuoja praktika, rekomendacijos;**

TEORINĖ ANALIZĖ

- **Ginčų sprendimo būdai** – įstatymų nustatyta tam tikrų valstybės institucijų veikla, sprendžiant šalių ginčus ir ginant bei atkuriant pažeistas subjektines teises ir interesus;
- Teisės šaltiniai:
  - *Bendrieji* (Lietuvos Respublikos energetikos įstatymas);
  - *Specialieji* (atskiras energetikos sritis reguliuojantys įstatymai);
  - Kitų įstatymų nuostatos, reglamentuojančios energetikos veiklą, galioja tiek, kiek neprieštarauja Energetikos įstatymui (1 str. 2 d.);
  - *Pojstatyminiai procedūriniai teisės aktai*:
    - Išankstinės privalomos skundų ir ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarkos aprašas (2013 m. liepos 18 d. nutarimo Nr. O3-315 redakcija);
    - Taikinamojo tarpininkavimo taisyklės (2012 m. spalio 16 d. nutarimo Nr. O3-308 redakcija);
- Skiriami šie ginčų sprendimo būdai:
  - **išankstinis privalomas skundų ir ginčų nagrinėjimas ne teisme;**
  - **taikinamasis tarpininkavimas.**

- Komisija išankstine privaloma skundų ir ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka nagrinėja vartotojų ir energetikos įmonių **skundus ir ginčus** dėl **energetikos įmonių veiklos ar neveikimo** tiekiant, skirstant, perduodant, laikant energiją, dėl teisės energetikos įmonėms pasinaudoti tinklais ir sistemomis nesuteikimo, dėl prisijungimo, energijos ir energijos išteklių tiekimo srautų balansavimo, kainų ir tarifų taikymo (*Energetikos įstatymo 34 str. 3 d.*);

- Komisijoje ikiteismine tvarka nagrinėjamų skundų ir ginčų subjektų požymiai:
  - Energetikos įstatymo nuostatos išskiria **vartotojus** ir **energetikos įmones** bei kitas energetikos įmones, kaip subjektus, tarp kurių kilusiems ginčams energetikos sektoriuje yra taikoma išankstinė *privaloma* skundų ir ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka;
  - Teisės aktai įtvirtina Komisijoje nagrinėjamų skundų ir ginčų objektą, t. y. **energetikos įmonių veikimas ar neveikimas**, kuris ikiteisminio skundo ar ginčo nagrinėjimo metu yra vertinamas pagal Energetikos įstatymo 8 straipsnio 9 dalyje nustatytą Komisijos kompetenciją.

- Komisija nėra įgaliota išankstine privaloma skundų ir ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka nagrinėti skundų ir ginčų **dėl vartotojų veikimo ar neveikimo**, nes:
  - tarp vartotojo ir Komisijos, kaip viešojo administravimo subjekto, visais atvejais neegzistuoja jokie tiesioginiai teisiniai santykiai, reglamentuojantys vartotojo, t. y. asmens, kurio įrenginiai yra prijungti prie energetikos įmonių valdomų energetikos objektų ir kuris perka energiją vartojimo tikslams (Energetikos įstatymo 2 straipsnio 20 dalis), priežiūrą.
  - Dėl to, nagrinėdama skundus ar ginčus dėl *vartotojų veikimo ar neveikimo*, Komisija vartotojo, kurio veiksmai ar neveikimas neatitinka teisės aktų reikalavimų, atžvilgiu negalėtų taikyti jokių administracinio poveikio priemonių ar įpareigoti vartotoją atlikti tam tikrus veiksmus.
  - Tai suponuotų Komisijos sprendimo dėl skundo ar ginčo rekomendacinį pobūdį ir prieštarautų Energetikos įstatymo 34 straipsnio 13 daliai.

- LVAT, vertindamas Komisijos ikiteisminę privalomą skundų ir ginčų nagrinėjimo ne teisme funkciją yra pažymėjęs, jog:
  - „iš nurodytų nuostatų matyti, kad Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija išankstine privaloma skundų ir ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka nagrinėja vartotojų ir energetikos įmonių skundus ir ginčus **dėl energetikos įmonių veiklos ar neveikimo paprastai kylančius iš vartojimo, civilinių teisinių santykių.**
  - Tokių ginčų pobūdis lemia ir atitinkamą įtvirtintą jų nagrinėjimo tvarką, kreipimąsi į atitinkamos kompetencijos teismą.
  - Skundžiama įmonė <...> yra suprantama būtent kaip **energetikos įmonė**, vandens tiekimo ir/ar nuotekų tvarkymo įmonė, dėl kurių veiksmų ar neveikimo yra pateiktas skundas arba kilęs ginčas

(2013-07-31 nutartis AB Nr. AS-444-632-13; 2013-07-03 nutartis AB Nr. AS-525-637-13 ir kt.)

Išankstinis privalomas skundų ir ginčų nagrinėjimas ne teisme: DALYKAS

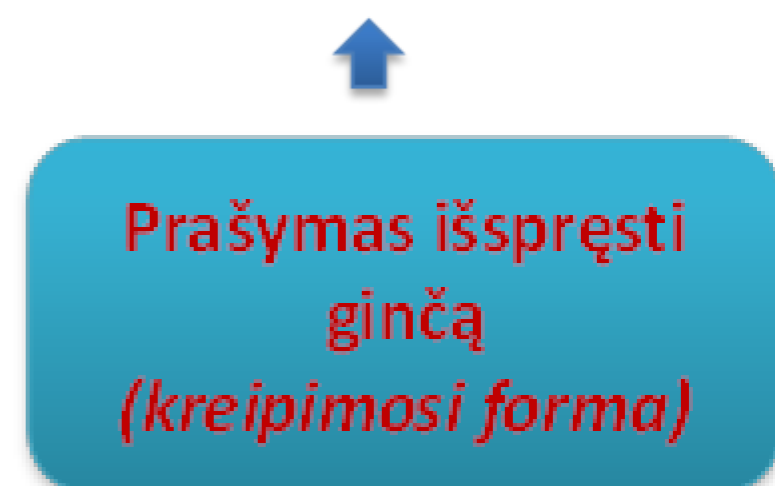

Išankstinis privalomas skundų ir ginčų nagrinėjimas ne teisme: DALYKO ATRIBOJIMAS

Buitinio vartotojo, vartotojo ir skundžiamos įmonės konfliktas, kylantis iš *vartojimo sutartinių santykių*, kuris grindžiamas pažeistais buitinio vartotojo ar vartotojo teisiniais interesais.

Energetikos įmonės ir skundžiamos įmonės konfliktas, kylantis iš komercinių teisinių santykių, kuris grindžiamas pažeistais energetikos įmonės teisiniais interesais.

Vartojimo sutartiniai santykiai:

- Apima tiek vartojimo pirkimo–pardavimo, tiek paslaugų teikimo, tiek jų atsiradimą, pasikeitimą bei pasibaigimą;
- Santykiai atsiranda sutarčių pagrindu;
- Šios sutarties šalys būtina turi būti vartotojas ir verslininkas;
- Tikslas - asmeninių, šeimos, namų ūkio poreikių, nesusijusių su verslu ar profesija, tenkinimas.

Komerciniai sutartiniai santykiai:

- visų pirma turi atsirasti sutarčių pagrindu;
- antra, šios sutarties šalys būtina turi būti verslininkai, t. y. energetikos įmonės.

Taigi, „vartojimo ginčas“ ir „ginčas“ atribojamas keliais aspektais, t. y.:

- pagal besikreipiantį subjektą (buitinį vartotoją, vartotoją ar energetikos įmonę);
- tarp šalių kilusių sutartinių teisinių santykių pobūdį.

- ***LAT 2013-11-21 nutartis CB Nr. 3K-3-589/2013:***
  - nustatant, ar taikytina išankstinė ginčo nagrinėjimo ne teisme tvarka, svarbu įvertinti ne tik **ginčo dalyką**, t. y. ar buvo atlikti kokie nors ginčytini šilumos ūkio veiksmai, bet ir **ginčo šalių interesą**.
  - Nagrinėjamoje byloje ginčas kilo ne tik dėl skolos priteisimo, bet ir galimai neteisėtų energetikos įmonės veiksmų paskirstant šilumos kiekį, vedant suvartojamos šilumos energijos apskaitą ir kt., kas yra **techninio pobūdžio veiksmai, įtakoiantys ir paties mokesčio už suvartotą šilumos energijos dydį**. Tokio pobūdžio ginčams spręsti turėtų būti taikoma EĮ 34 straipsnio 2, 3 dalyse nustatyta ikiteisminė ginčo nagrinėjimo tvarka, tačiau šiuo atveju šilumos ūkio klausimai yra sprendžiami vartotojo, o ne energetikos įmonės iniciatyva, vartotojas, o ne energetikos įmonė, teigia, kad kita ginčo šalis atliko neteisėtus šilumos ūkio veiksmus, todėl ikiteisminė ginčo sprendimo tvarka taikytina šių ginčų kontekste.

- *LAT 2013-11-21 nutartis CB Nr. 3K-3-589/2013:*
  - nagrinėjamoje byloje vartotoją su energetikos įmone sieja vienintelis teisinis santykis – sutartinio įsipareigojimo nevykdymas, kam nėra taikoma išankstinė ginčo nagrinėjimo ne teisme tvarka.
  - Komisija negali įpareigoti vartotojo sumokėti energijos įmonei skolą ar ją sumažinti.

- ***LAT 2014-01-08 nutartis CB Nr. 3K-3-118/2014:***
  - Įstatyme *nenustatyta* <...> Komisijai teisės spręsti dėl vartotojo ir energetikos įmonės tarpusavio turtinių atsiskaitymų ir duoti privalomus nurodymus dėl nuostolių atlyginimo šaliai, kuri juos patyrė dėl kitos šalies netinkamo sutartinių prievolių vykdymo, ar priverstinio nuostolių išieškojimo.
  - Dėl to <...> EĮ 34 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatyta privaloma ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka taikoma tokiems ginčams, kurie kilo dėl specialiųjų teisės aktų, reglamentuojančių teisinius santykius energetikos sektoriuje, nuostatų pažeidimo ir priskirti <...> Komisijos kompetencijai; ginčams, kilusiems tarp vartotojų ir energetikos įmonių kitu teisiniu pagrindu, nurodyta ikiteisminė ginčų nagrinėjimo tvarka neprivaloma.

- **Asmenys, veikiantys energetikos sektoriuje**, vadovaudamiesi šio įstatymo ir Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymo nuostatomis, turi teisę kreiptis į skundus ir ginčus nagrinėjančią instituciją, kad ji šiems asmenims tarpininkautų ir (ar) juos taikintų, siekiant ginčą dėl šio įstatymo reglamentuojamų visuomeninių santykių išspręsti taikiai be privalomo skundų sprendimo. Skundus ir ginčus nagrinėjanti institucija nustato taikinamojo tarpininkavimo taisykles, kurios taikomos asmenims ginčo taikinimo tarpininku pasirinkus skundus ir ginčus nagrinėjančią instituciją.

- **Taikinamasis tarpininkavimas** – ginčų sprendimo procedūra, kurios metu Taikinamojo tarpininkavimo komisija padeda ginčo šalims taikiai spręsti ginčą.
- Taikinamuoju tarpininkavimu siekiama:
  - padėti šalims likviduoti socialinį konfliktą,
  - atkurti socialinę taiką ir sudaryti prielaidas šalims taikiai išspręsti ginčą,
  - esant priimtiniems taikinamojo tarpininkavimo procedūros rezultatams, abipusio kompromiso būdu padėti priimti ginčo šalims priimtina susitarimą dėl ginčo išsprendimo bei išvengti privalomo skundų ir ginčų nagrinėjimo Komisijoje ar teisme.

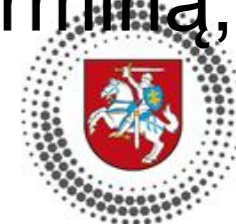
Savanoriškumo principas - ginčo šalys taikinamojo tarpininkavimo procedūrą renkasi ir joje dalyvauja tik savo noru (abipusiu sutikimu).

PROCEDŪRINĖ ANALIZĖ

- Užregistruotas skundas perduodamas nagrinėti Komisijos padaliniam, valstybės tarnautojams ar darbuotojams pagal kompetenciją;
- Valstybės tarnautojas ar darbuotojas išnagrinėja pareiškėjo skundą ir surašo išsamų vartojimo ginčo nagrinėjimo išvados projektą, kuris teikiamas derinti tiesioginiam vadovui ir kitiems Komisijos padaliniam pagal kompetenciją;
- Suderintas vartojimo ginčo nagrinėjimo išvados projektas perduodamas Komisijos pirmininkui ar jo įgaliotam asmeniui;
- Komisijos pirmininkas ar jo įgaliotas asmuo, kuriam yra pavesta priimti sprendimą dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo, įvertinęs pateiktą vartojimo ginčo nagrinėjimo išvados projektą:
  - priima sprendimą dėl skundo nagrinėjimo;
  - arba, esant sudėtingiems klausimams, priima procedūrinį sprendimą teikti skundo nagrinėjimo išvados projektą svarstyti Komisijos posėdyje

- Vartojimo ginčas nagrinėjamas posėdyje žodinio proceso tvarka esant vartojimo ginčo šalių ar kitų suinteresuotų asmenų prašymui, arba Komisijos pirmininko ar jo įgalioto asmens, iniciatyva;
- Posėdyje dalyvauja Komisijos pirmininkas ar jo įgaliotas asmuo, kuriam yra pavesta priimti sprendimą dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo, skundą nagrinėjantis specialistas;
- Posėdžio metu išklausomas specialisto pranešimas ir asmenų, dalyvaujančių posėdyje, pasisakymai dėl vartojimo ginčo esmės ir reikalavimo;
- Išnagrinėjus vartojimo ginčo esmę, posėdžio pirmininkas paskelbia skundo nagrinėjimą baigtu ir praneša terminą, per kurį bus priimtas sprendimas;

- Išnagrinėjus vartojimo ginčą, specialistas įvertina pareiškėjo skunde nurodytas ir skundo žodinio proceso metu nustatytas aplinkybes, pateiktus įrodymus bei pareiškėjo reikalavimo pagrįstumą ir surašo išsamų skundo nagrinėjimo išvados projektą;
- Išvados projektas teikiamas derinti tiesioginiam vadovui ir kitiems Komisijos padaliniamis pagal kompetenciją.
- Suderintas vartojimo ginčo nagrinėjimo išvados projektas perduodamas Komisijos pirmininkui ar jo įgaliotam asmeniui, kuriam yra pavesta priimti sprendimą dėl skundo nagrinėjimo.

- Vartojimo ginčas išnagrinėjamas ne vėliau kaip per **30 kalendorinių dienų** nuo skundo priėmimo Komisijoje datos. (Procedūrinis sprendimas gali būti pratęsiamas ne ilgesniam kaip 20 kalendorinių dienų terminui);
- Jei vartojimo ginčas nagrinėjamas žodinio proceso tvarka, sprendimas priimamas ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo paskutinio skundo žodinio nagrinėjimo posėdžio dienos;
- Sprendimas dėl vartojimo ginčo įforminami Komisijos pirmininko ar jo įgalioto asmens, kuriam yra pavesta priimti sprendimą, pasirašyta **išvada**;

- Komisija, priėmusi prašymą išspręsti ginčą, ne vėliau kaip per 5 darbo dienas pranešimą apie gautą prašymą išspręsti ginčą ir jo kopiją išsiunčia skundžiamai įmonei ir pasiūlo ginčą išspręsti taikiai.
- *Nesutikdama* spręsti ginčo taikiai skundžiama įmonė per 15 kalendorinių dienų nuo pasiūlymo išspręsti ginčą taikiai gavimo pateikia Komisijai motyvuotą paaiškinimą ir jį pagrindžiančius įrodymus.
- *Ginčas nagrinėjamas Komisijos posėdyje rašytinio proceso tvarka* (šalims nedalyvaujant).
- Jeigu Komisija mano, kad ginčas gali būti geriau išnagrinėtas žodinio ginčo nagrinėjimo posėdžio metu arba yra pateiktas pranešėjo siūlymas ar bet kurios iš ginčo šalių prašymas ginčą nagrinėti žodinio proceso tvarka, Komisija gali nuspręsti ginčą nagrinėti *žodiniame* ginčo nagrinėjimo posėdyje.

- Komisija privalo išnagrinėti ginčą ir priimti sprendimą ne vėliau kaip **per 4 mėnesius** nuo prašymo išspręsti ginčą priėmimo dienos. Šį terminą pratęsti turi teisę Komisijos pirmininkas motyvuotu sprendimu ne ilgesniam kaip **2 mėnesių** terminui tais atvejais, kai dėl išimtinių aplinkybių ginčui išnagrinėti reikia ilgesnio laiko.
- Jei ginčas nagrinėjamas žodinio proceso tvarka, sprendimas priimamas ne vėliau kaip per *10 darbo dienų* nuo paskutinio žodinio ginčo nagrinėjimo posėdžio.
- Sprendimus dėl ginčo įforminami Komisijos nutarimu.

- Vartojimo ginčo ar ginčo šalys **per 30 dienų** nuo Komisijos sprendimo, kuriuo vartojimo ginčas ar ginčas išsprendžiamas iš esmės ar nagrinėjimas nutraukiamas, priėmimo turi teisę kreiptis į **Vilniaus apygardos teismą** ir prašyti nagrinėti jų vartojimo ginčą ar ginčą **iš esmės**.
- Kreipimasis į teismą po Komisijos sprendimo dėl vartojimo ginčo ar ginčo priėmimo **nelaikomas šios institucijos sprendimo apskundimu**.
- Komisijos procedūriniai sprendimai, priimti nagrinėjant vartojimo ginčą ar ginčą, per **7 dienas** nuo sprendimo įteikimo suinteresuotam asmeniui dienos gali būti skundžiami **Vilniaus apygardos teismui**.

- Dėl rūšinio teisingumo:
- “kolegijos vertinimu, nors pareiškėjas ir teigia, jog jis siekia apskųsti viešojo administravimo subjekto veiksmus, kaip matyti iš byloje esančios medžiagos, **ginčas byloje kyla iš sutartinių teisinių santykių tarp vartotojų ir šilumos energijos tiekėjo**, t. y. pareiškėjas iš esmės nesutinka su [energetikos įmonės] atliktu mokėjimo už šildymą perskaičiavimu. <...> Teisėjų kolegija, įvertinusi bylos aplinkybes, pritaria pirmosios instancijos teismo padarytomis išvadoms, jog dėl kilusio ginčo pareiškėjai turi kreiptis į Vilniaus apygardos teismą <...>.” (LVAT 2013 m. vasario mėn. 6 d. nutartis AB Nr. AS-662-208-13);

- Dėl Komisijos procesinės padėties teisme nagrinėjant ginčą iš esmės:
  - Remdamasis Energetikos įstatymo 34 str. 16 d. Vilniaus apygardos teismas ne peržiūri Komisijos sprendimą, nes įstatymas nenumato tokios kompetencijos nurodytam teismui, o tik nagrinėja iš esmės tarp atsakovo ir ieškovų kilusį ginčą. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad bylos išsprendimas neturės tiesioginės ar netiesioginės įtakos Komisijos teisėms ir pareigoms. Kadangi Komisija pateikė atsiliepimą į ieškinį ir išdėstė savo poziciją dėl susidariusios situacijos, manytina, kad įtraukti Komisiją į bylą išvadą teikiančia institucija nėra būtinybės, todėl ji pašalinama iš proceso. (*VAT 2013 m. lapkričio 18 d. nutartis CB Nr. 2-5641-661/2013 ir kt.*);

- Dėl Komisijos procesinės padėties teisme nagrinėjant ginčą iš esmės:
  - Apeliacinės instancijos teismas nenustatė teisinio ryšio tarp nagrinėjamos bylos ir Komisijos materialiujų teisių ir pareigų. Pastarosios nei su ieškovu, nei su apelianu nesieja jokie teisiniai santykiai ir bylos išsprendimas neturės nei tiesioginės, nei netiesioginės įtakos Komisijos teisėms ir pareigoms. Todėl apeliacinės instancijos teismas daro išvadą, jog pirmosios instancijos teismas pagrįstai Komisiją pašalino iš nagrinėjamos bylos.“ (*LApT 2013 m. rugsėjo 27 d. nutartis CB Nr. 2-2226/2013*).

- Taikinamojo tarpininkavimo procedūra Komisijoje pradedama tik esant abiejų ginčo šalių rašytiniam sutikimui dėl taikinamojo tarpininkavimo procedūros vykdymo konkretaus šalių ginčo atžvilgiu;
- Komisija per 5 darbo dienas nuo abiejų šalių sutikimų gavimo dienos sudaro Taikinamojo tarpininkavimo komisiją, nustato procedūros vietą bei laiką ir raštu apie tai praneša ginčo šalims;
- Posėdžio metu nagrinėjama šalių pateiktos pozicijos, išklausomi šalių paaiškinimai dėl ginčo aplinkybių, nustatomi, įvertinami ginčo šalių poreikiai, interesai bei pasiūlymai dėl ginčo sprendimo, pateikiami siūlymai šalims dėl galimų elgesio variantų ir padedama pasiekti abiem šalims **priimtina** ginčo sprendimą.

PRAKTIŅĖ ANALIZĖ

	VARTOJIMO GINČAI	GINČAI
ŠILUMOS SEKTORIUS	139	5
ELEKTROS SEKTORIUS	15	1
AIE SEKTORIUS	4	1
GAMTINIŲ DUJŲ SEKTORIUS	7	-
IŠ VISO:	165	7

- Dėl mokėjimų už karšto vandens temperatūros palaikymo paslaugą: Komisija, nagrinėdama vartotojų skundus dėl karšto vandens temperatūros mokesčio dydžio, nurodo, kad šilumos kiekis, skirtas karšto vandens temperatūrai palaikyti („gyvatukui“) *šildymo sezono metu*, yra **fiksuotas**, nustatomas priklausomai nuo karšto vandens tiekimo sistemos tipo, butuose įrengtų vonios šildytuvų konstrukcijos bei galios. Mokestis už karšto vandens temperatūros palaikymą šildymo sezono metu yra vienodas kiekvieną mėnesį, nepriklausomai nuo karšto vandens faktinio suvartojimo tam tikru laikotarpiu. Šis mokestis yra apskaičiuojamas pagal karšto vandens suvartojimo normatyvus, nurodytus Atskirų energijos ir kuro rūšių sąnaudų normatyvų būstui šildyti ir karštam vandeniui ruošti nustatymo bei taikymo metodikoje. *Nešildymo sezono metu* mokestis už karšto vandens temperatūros palaikymą **kinta** ir yra apskaičiuojamas pagal name suvartotą šilumos kiekį.

- Dėl atjungimo nuo centralizuoto šildymo ir karšto vandens tiekimo sistemų: Pasisakydama dėl vartotojų šilumos įrenginių atjungimo nuo centralizuotos šildymo sistemos, Komisija nurodo, kad buto savininkas turi teisę atjungti savo buto šildymo ir (ar) karšto vandens sistemas nuo bendrų daugiabučio namo šildymo ir (ar) karšto vandens sistemų, tačiau įgyvendindamas šią teisę jis privalo laikytis teisės aktų nustatytos atjungimo tvarkos, nepadarant žalos kitų namo butų gyventojams. *Vartotojai, neteisėtai atjungę buto šildymo sistemą nuo bendrų šildymo įrenginių, išlieka šilumos energijos vartotojai iki teisės aktų nustatyta tvarka įteisins buto šildymo ir karšto vandens sistemų atjungimą ir jiems tenka pareiga mokėti už šilumos energiją.*

- Vartotojų elektros įrenginių prijungimas: Vartotojo elektros įrenginiai prie elektros tinklų prijungiami, t. y. elektros energija pradedama tiekti, tik tada, kai vartotojas yra įrengęs savo elektros energijos įrenginius teisės aktų nustatyta tvarka ir pateikęs operatoriui VEI išduotą aktą – pažymą ar kito kompetentingo asmens, kuriam suteikta tokia teisė, išduotą dokumentą, liudijantį apie vartotojui nuosavybės teise priklausančių elektros įrenginių techninės būklės atitiktį teisės aktų reikalavimams.
- Dėl tarifų taikymo tvarkos: Vidutinė elektros energijos kaina vartotojams yra nustatoma metams, kiekvienais metais ji kinta dėl pasikeitusių elektros energijos kainos dedamųjų dydžių. Paslaugų tiekėjai turi teisę diferencijuoti paslaugos kainas pagal objektyvius požymius. Paslaugų teikėjai, diferencijuodami kainas, privalo laikytis nediskriminavimo principo ir tinkamai atsižvelgti į energijos vartojimo efektyvumo didinimo principą.

- Dėl gamtinių dujų kainos: Pastovioji kainos dalis nepriklauso nuo per mėnesį suvartoto dujų kiekio ir mokama kas mėnesį. Buitiniai vartotojai už suvartotas gamtines dujas moka pagal dvinarį tarifą, t. y. pastoviąją kainos dalį per mėnesį ir kintamąją kainos dalį už kiekvieną suvartotą gamtinių dujų kubinį metrą. Pastovioji tarifo dalis reiškia, kad vartotojai gamtinių dujų bendrovei apmoka patiriamas pastoviąsias sąnaudas (dujotiekių ir dujinių įrenginių eksploatavimą, priežiūrą, remonto ir atnaujinimo darbus) fiksuotu mokesčiu, nes šios sąnaudos nepriklauso nuo to, kokį gamtinių dujų kiekį vartotojas suvartoja. Dujų įmonė privalo užtikrinti galimybę kiekvienam vartotojui bet kuriuo metu naudotis dujų sistema, t. y. tinklai visą laiką turi būti prižiūrimi ir juose palaikomas reikiamas dujų slėgis. Tai reiškia, kad dalis dujų įmonės sąnaudų yra pastovios ir jas padengia visi vartotojai.

- Dėl šilumos supirkimo iš potencialių nepriklausomų šilumos gamintojų: teisės aktai nenumato draudimo šilumos teikėjui supirkti kokybės reikalavimus atitinkančią šilumą iš ūkio subjekto, kuris gamina šilumą įrenginių bandymų, paleidimo metu ar pan. Priešingai, Šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų tvarkos ir sąlygų aprašas yra taikomas ir ūkio subjektams, ketinantiems gaminti ir parduoti šilumą į centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemas. Papildomai pažymėtina, kad, esant minėtoms aplinkybėms nesupirkti sutartiniais pagrindais šilumos, kuri atitiko šilumos supirkimo techninius ir kitus kokybės reikalavimus bei buvo pigesnė už kitų nepriklausomų gamintojų siūlytą šilumą, būtų neracionalu ir neūkiška, tokie šilumos tiekėjo <...> veiksmai neatitiktų Šilumos ūkio įstatyme įtvirtinto principo mažiausiomis sąnaudomis užtikrinti patikimą ir kokybišką šilumos tiekimą šilumos vartotojams.

- Dėl sutartinių santykių kontrolės: Vertinant Komisijos įgaliojimus, vykdant energetikos sektoriaus priežiūrą ir kontrolę, atlikti energetikos įmonių sutartinių santykių kontrolę, <...> darytina išvada, jog įstatymų leidėjas, taip pat Vyriausybė, tvirtindama Komisijos nuostatus, pastebimai išplėtė Komisijos įgaliojimus atlikti bei vykdyti energetikos įmonių sutartinių santykių kontrolę ta apimtimi, kurią įtvirtinta *viešosios teisės nuostatos*;
- Dėl šilumos supirkimo procedūrų: <...> pagal Šilumos ūkio įstatymo 10 straipsnio 1 dalį šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų tvarką ir sąlygas nustato Komisija, o ne šilumos tiekėjas *ex officio*.

- Dėl Šilumos ūkio įstatymo principų taikymo: Šilumos ūkio įstatymo 1 straipsnio 2 dalies 1 punktą įtvirtina šilumos tiekimo šilumos vartotojams mažiausiomis sąnaudomis principą. Tačiau tai nėra pagrindas sumažinti perkamos šilumos kiekius iš vieno nepriklausomo šilumos gamintojo, nors pasiūlymų dėl šilumos supirkimo procese dalyvauja keli nepriklausomi šilumos gamintojai, taip pat keisti nustatytą iš nepriklausomo šilumos gamintojo perkamos šilumos prognozuojamą kiekį ir šilumos kainą dažniau nei vieną kartą per mėnesį, taip pat vienašališkai nustatyti individualią šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų tvarką ir sąlygas. Pabrėžtina, jog Šilumos ūkio įstatymo 1 straipsnyje, be kita ko, yra įtvirtinti ir kiti šilumos ūkio sektoriaus reglamentavimo principai, tokie kaip pagrįstos konkurencijos šilumos ūkyje įteisinimas; šilumos gamybos, perdavimo ir vartojimo efektyvumo didinimas bei kt. Pažymėtina, jog atsiradus teisės principų konkurencijai arba konfliktui <...> negalima iškelti vieno principo, ignoruojant ar pažeidžiant kitą. <...> esant teisės principų konkurencijai, vieno principo įgyvendinimas negali paneigti kitų teisės principų.

Klausimai?!

Verkių g. 25C, Vilnius. www.regula.lt

Valstybinė
kainų ir
energetikos
kontrolės
komisija